

Hakama a její význam

Saotome Micugi

Když jsem byl jako učideši (žák uvnitř pozn.překl.) u Ósenseie, bylo po všech vyžadováno, aby nosili při cvičení hakama už od první chvíle, kdy vstoupili na tatami. Žádná omezení týkající se druhu hakama nebyla, takže v dódžó se to hemžilo barvami. Byly k vidění hakama všech druhů, barev i kvalit od hakama na kendó přes pruhované hakama na japonský tanec po drahé hedvábné hakama zvané sendai hira. Dokážu si představit, že spoustu začínajících studentů nenapadlo nic lepšího než si vypůjčit dědečkovu drahou hakama, která se měla nosit jen při zvláštních příležitostech nebo obřadech a prodřeli jí kolena při cvičení v suwariwaza.

Živě si vzpomínám na den, kdy jsem si svoji hakama zapomněl. Právě jsem se chystal vkročit pouze v dógi na žíněnku, když mě Ósensei zastavil. "Kde máš hakama?", zeptal se přísně. "Jak sis mohl myslet, že můžeš učit jen tak ve spodním prádle? Copak nemáš ponětí, co se sluší a patří? Zřejmě ti uniká, jaký má být správný přístup a chování toho, kdo cvičí budó. Běž si sednout na kraj a dívej se!"

To bylo teprve první z mnoha pokárání, kterých se mi od Ósenseie dostalo. Moje neznalost ale přiměla Ósenseie, aby po hodině poučil své učideši o významu hakama. Povídal nám, že hakama byl tradiční úbor studentů kobudó (tradičního, dosl.starého, budó) a zeptal se, jestli kdokoliv z nás zná důvod sedmi puků na hakama.

"Symbolizují sedm ctností budó," řekl Ósensei. "Džin (dobrota, vlídnost), gi (eticky resp. společensky správné chování), rei (etiketa, úcta), či (vědomosti), šin (upřímnost, důvěryhodnost),

ču (loajalitu) a kó (oddanost rodičům). Tyto ctnosti můžeme nalézt u význačných samurajů v minulosti. Hakama nás nabádá, abychom si uvědomovali podstatu pravého bušidó (kodex samuraje). Její nošení symbolizuje tradici, která se k nám dostala předávaná z generace na generaci. Aikidó se zrodilo z ducha japonského bušidó a my se musíme v našem cvičení snažit, abychom těchto sedm tradičních ctností kultivovali."

V současné době se většina dódžó neřídí Ósenseiovým přísným přístupem k nošení hakama. Její význam degeneroval ze symbolu tradičních ctností na symbol stupně júdanša (nositel černého pásu). Navštívil jsem mnohá dódžó v nejrůznějších zemích a na mnoha místech, kde jenom júdanša smějí nosit hakama, ztratili júdanša svojí skromnost. Berou hakama jako ocenění, kterým se mohou chlubit, za viditelný symbol svojí nadřazenosti. Tento přístup dělá z obřadu úklony Ósenseiovi na začátku a na konci hodiny výsměch jeho památce a jeho umění.

A co je ještě horší, v některých dódžó se vyžaduje po ženách se stupněm kjú (a to jenom po ženách), aby nosily hakama a to prý proto, aby uchovaly svoji cudnost. Podle mě je to urážka a diskriminace žen cvičících aikidó. A je to také urážející k mužům, protože to u nich předpokládá nižší oduševnělost, což je věc, který nemá na žíněnce místo.

Jsem smutný, když vidím, jaký se hakama přikládá banální význam. Některým lidem se to může zdát jako malichernost, ale já si pamatuji, jak obrovskou důležitost přikládal Ósensei nošení hakama. Nemůžu přestat myslet na důležitost tohoto oděvu a nikdo, podle mě, nemůže zpochybnit obrovskou cenu ctností, které symbolizuje. Ve svém dódžó a školách k němu přidružených nabádám všechny studenty nezávisle na stupni,

aby hakama nosili. (Nevyžadují to dokud nemají za sebou první zkoušky, protože začátečníci ve Spojených státech nemají většinou japonské dědečky, jejichž hakama by si mohli půjčit.) Věřím, že když budou studenti nosit hakama a znát její význam, pomůže jim to uvědomovat si ducha Ósenseie a udržovat živou jeho vizi.

Když dovolíme, aby se důležitost hakama vytratila, možná začneme dovolovat, aby upadly v zapomnění i věci nezbytné pro ducha aikidó. Když ale na druhou stranu zůstaneme věrni přání Ósenseie týkajících se našeho cvičebního úboru, náš duch může být věrnější snu, kterému zasvětil svůj život.